

Το «πρόσωπο» στην κλειστή κάμερα: φαινόμενα (μη) συμμετοχής στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Μ. Ευαγγελινός
mevaggel.75@gmail.com

Εισαγωγή

Η παρουσίαση εντάσσεται σε μια προσπάθεια διερεύνησης των παραγόντων που επηρεάζουν τη σύγχρονη εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών με στόχο τη δημιουργία ενός παραδείγματος συμμετοχικής, δημιουργικής επιμόρφωσης και ενεργών κοινοτήτων μάθησης. Εστιάζει σε ένα φαινόμενο που έχει παρατηρηθεί κατά κόρον σε επιμορφώσεις εκπαιδευτικών από την άνοιξη του 2020, τις κλειστές κάμερες.

Μεθοδολογία

Στο πλαίσιο της σύγχρονης εξ αποστάσεως υποστηρικτικής δράσης της Πράξης «Εισαγωγική Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών» με τίτλο «Εργαστήριο δημιουργικής επιμόρφωσης», διάρκειας 8 ωρών, διενεργήθηκε έρευνα για τον βαθμό στον οποίο η πρόσωπο-με-πρόσωπο επικοινωνία κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης συνιστά παράγοντα πιο ενεργού συμμετοχής από τη συμμετοχή με κλειστές κάμερες. Δημιουργήθηκε κλείδα παρατήρησης με 15 ερωτήματα-παροτρύνσεις (prompts) κατά τη διάρκεια της συνεδρίας και παράμετρο το βαθμό συμμετοχής όσων είχαν ανοιχτή και κλειστή κάμερα.

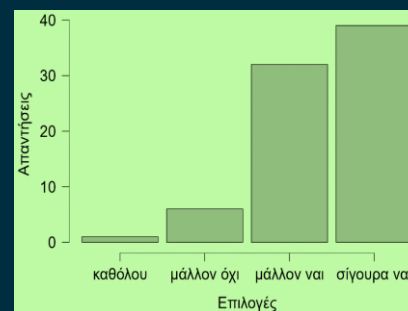
Ευρήματα

Σε αριθμό 33 συμμετεχόντων σε δύο τμήματα (N=33) 9 συμμετέχοντες/ουσες είχαν ανοιχτή την κάμερα. Εξ αυτών 7 συμμετείχαν σε όλες τις ερωτήσεις, και 2 σε 13. Ο αριθμός των ενεργά συμμετεχόντων/ ουσών με κλειστές κάμερες ήταν 10, με μία εξ αυτών να συμμετέχει σε 13 ερωτήσεις και τους/τις υπόλοιπους/ες να συμμετέχουν κατά Μ.Ο. σε 3,66. Από τα υπόλοιπα 14 μέλη των τμημάτων, τα 12 συμμετείχαν μόνο στις αρχικές συστάσεις, ενώ 2 δε συμμετείχαν. Στις ερωτήσεις (prompts) 5,6,8,11 η συμμετοχή, όπως φαίνεται και στον πίνακα, ήταν μεγαλύτερη. Οι ερωτήσεις αυτές αφορούσαν σε θέματα που είχαν συζητηθεί στα breakout rooms στα οποία είχαν διαμοιραστεί, επομένως τα είχαν ήδη επεξεργαστεί. Ρόλο παίζει και η σχέση με τον/την επιμορφωτή/ώτρια. Γι'αυτόν τον λόγο ερωτήθηκαν 78 επιμορφωτές/ώτριες (N=78) από ποικίλα επιμορφωτικά προγράμματα εάν έχουν παρατηρήσει να έχουν συχνότερη διάδραση με όσους/ες έχουν ανοιχτή κάμερα (Σχήμα 1).

Πίνακας

	Valid	Missing	Mean
Κάμερα	33	0	
prompt 1	33	0	1.061
prompt 2	33	0	1.485
prompt 3	33	0	1.606
prompt 4	33	0	1.667
prompt 5	33	0	1.606
prompt 6	33	0	1.606
prompt 7	33	0	1.636
prompt 8	33	0	1.606
prompt 9	33	0	1.636
prompt 10	33	0	1.667
prompt 11	33	0	1.606
prompt 12	33	0	1.667
prompt 13	33	0	1.788
prompt 14	33	0	1.758
prompt 15	33	0	1.636

Σχήμα 1

Συμπεράσματα - Προοπτικές

Φαίνεται να υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της ανοιχτής κάμερας και της ενεργού συμμετοχής των επιμορφούμενων. Ως ερμηνευτικό εργαλείο που αξιοποιείται είναι η έννοια του «προσώπου» του Goffmann (1967). Με αυτή ο Goffmann εννοεί όχι μόνο την κυριολεκτική φυσική παρουσία στην επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο, αλλά και μια αίσθηση τελετουργικού σεβασμού προς τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Το πρόσωπο στην περίπτωση όσων είχαν ανοιχτή κάμερα στην εν λόγω επιμόρφωση φαίνεται να συνδέεται άμεσα με όσα οι συγκεκριμένοι/ες συμμετέχοντες/ουσες θεωρούν ως αναμενόμενη σύμβαση της αλληλεπίδρασης (Turner, 1974). Για αυτόν τον λόγο καθένας παίζει έναν συμβατικό και αναμενόμενο ρόλο στη συλλογική σκηνή, ενώ στο παρασκήνιο μπορεί να διατυπώσει ευκολότερα τις διαφορετικές του/της απόψεις και κυρίως τις ενστάσεις (Goffman, 1956), το κομμάτι, δηλαδή, της επικοινωνίας που μπορεί να θεωρηθεί από τους υπόλοιπους ως πιο συγκρουσιακό (Watzlawick et al, 1967). Όσοι/ες είχαν κλειστές κάμερες φαίνεται να διασφαλίζουν ότι δε θα εκτεθούν στην (επί)κριση των άλλων. Προκύπτει η ανάγκη να διερευνηθούν οι λόγοι που οι επιμορφούμενοι/ες αναφέρουν ως αιτίες για τις κλειστές κάμερες και να διασταυρωθούν με τις απόψεις επιμορφούμενων από άλλες δράσεις, τόσο για διαπιστωθεί εάν επιβεβαιώνεται η υπόθεση για το πρόσωπο κατά Goffman, όσο και για να υπάρξει μια πρώτη αποτύπωση των αιτιών όπως τα αντιλαμβάνονται και τα ερμηνεύουν οι επιμορφούμενοι/ες.